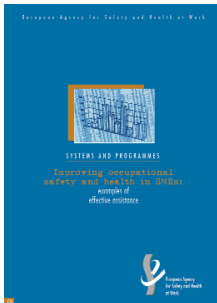

Darba drošības un veselības aizsardzības uzlabošana mazos un vidējos uzņēmumos: efektīvas palīdzības piemēri

Aģentūras ziņojuma kopsavilkums

Ūvod

Malé a stredne veľké podniky (MSVP) prispievajú dôležitým spôsobom k európskej konkurencieschopnosti, pričom väčšinu nových pracovných miest v Európe vytvárajú mikropodniky zamestnávajúce do šiest zamestnancov. Avšak, keďže tie takisto čelia osobitným ťažkostiam, vrátane účinného manažmentu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, členské štáty musia stanoviť opatrenia na pomoc podnikaniu (1). Aģentúra viedla niekoľko

dôležitých projektov na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v MSVP, vrátane špeciálnych plánov financovania dobrej praxe pri dodržiavaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v MSVP iniciovaných Európskym parlamentom a Európskou komisiou (2). Ako súčasť tohto úsilia vypracovala aģentúra taktiež štúdiu o praktických príkladoch úspešných služieb, ktoré napomáhajú MSVP pri bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Analýzou prešli rozličné typy schém a pomocných programov členských štátov, za účelom:

- predstavenia niekoľkých príkladov prevencie pre MSVP;
- identifikovania kritérií úspešnosti a poskytnutia informácií, ktoré je možné prenášať tak, aby si ich mohli prispôbiť alebo použiť vo svojich podmienkach iné organizácie.

Tri dôvody prečo zacieliť programy na MSVP

- Mikropodniky a malé a stredne veľké podniky sú spoločensky a ekonomicky dôležité, predstavujú 99% všetkých podnikov v EÚ.
- Zamestnávajú 66% európskej pracovnej sily.
- Pokiaľ ide o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, je ich pozícia v porovnaní s väčšími podnikmi menej výhodná.

Osemnásť príkladov dobrej praxe pri pomoci MSVP popísaných v tejto správe sa líšia nielen aktérmi, ktorí ich zavádzajú a cieľmi, na ktoré sú zamerané, ale i prostriedkami, ktoré využívajú. Tieto prípady boli zoskupené do troch kategórií: opatrenia vykonané na národnej, regionálnej a na odvetvovej úrovni. Iniciované kroky sa zameriavajú na rozličné cieľové skupiny, podporujú podniky pri ich kampaniach, ako aj pri hodnotení rizika alebo poskytujú usmernenia pre osobitné zamestnania či odbornú pomoc. Takisto sa venujú širokému rozsahu rizikových faktorov.

PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE

Opatrenia vykonané na národnej úrovni

- Pomoc pri BOZP orientovaná na MSVP (Rakúsko)
- Manažment rizika v MSVP (Fínsko)
- Dohoda o cieľoch a opatreniach zameraných na prevenciu (Francúzsko)
- Pozitívny postoj k práci: stanovenie priorit pri pracovnom strese (Írsko)
- Kampaň v keramickom priemysle (Portugalsko)
- Plán dobrého suseda (Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska)

Opatrenia vykonané na regionálnej úrovni

- Manažment rizika v MSVP (Belgicko)
- Rozvoj služieb BOZP šitých na mieru pre MSVP (Dánsko)
- Medzipodnikový koordinátor bezpečnosti pri práci (Francúzsko)
- Sieť konzultantov pre MSVP (Nemecko)
- Integrovaný prístup k rozširovaniu kultúry bezpečnosti (Taliansko)

- Bezpečnosť pri práci a podpora podnikania (Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska)

Opatrenia vykonané na odvetvovej úrovni

- Aliancia zameraná na bezpečnosť pri práci v odvetví chemických čistiární (Nemecko)
- Technická pomoc v tlačiarenskom odvetví (Grécko)
- Hodnotenie a prevencia rizika v odvetví stavebníctva (Luxemburg)
- Odvetvové predpisy pri kvalifikovaných remeslách (Holandsko)
- Nástroj na hodnotenie pracovnej zaťaženia v odvetví maloobchodu (Holandsko)
- Strategický plán v poľnohospodárskom odvetví v Navarre (Španielsko)

Hodnotenie účinnosti

Prijímanie vhodných opatrení: ani príliš komplikované, ani príliš nákladné

Zlepšenia v BOZP môžu byť iniciované v MSVP pokiaľ nie sú časovo a finančne náročné, ak sú ľahko dosiahnuteľné a majú hmatateľný obsah.

- **Nutnosť urobiť ich praktickými a relevantnými**
Aby sa podniky začali zaujímať o daný program, musia byť podporné nástroje vhodné a mali by splniť ich očakávaná, zohľadňujúc potreby a zdroje podniku. Podstatne dôležitou etapou pre úspech jednotlivých opatrení je vykonanie štúdie realizovateľnosti alebo predbežný prieskum. Nástroje musia byť takisto praktické a ľahko použiteľné.
- **Nízka nákladovosť**
Náklady osobitného opatrenia nepochybne najviac ovplyvňujú stupeň účasti: iniciované kroky, ktorými boli navrhnuté konzultačné služby pre MSVP buď zdarma alebo za mierny poplatok, boli veľmi úspešné.

Podporovanie aktivít na hodnotenia rizika

Takmer všetky prípady popísané v tejto správe zahŕňajú podporu zameranú na pomoc MSVP pri vykonávaní počiatočného hodnotenia rizika. Dôvodom je, že manažéri týchto firiem nie sú vždy oboznámení s príslušnou legislatívou ani s tým, ako zabraňovať rizikám v praxi a často majú na takéto hodnotenie málo času i prostriedkov, hlavne v oblasti ľudských zdrojov.

Najúčinnejšími opatreniami v tejto oblasti sú tie, ktoré sú podporované odbornou prípravou a/alebo konzultáciami na pracovisku.

Angažovanie odborov a zamestnávateľských asociácií

Zaangažovaním odborov a zamestnávateľských asociácií do projektu sa často podarí dostať k MSVP, i keď v niektorých prípadoch veľká časť takýchto firiem nepatrí k ich členom. Tieto organizácie majú siete a praktické znalosti z daného odvetvia a ich viditeľná zaangažovanosť môže projektu pridať na dôveryhodnosti. Odbory môžu zastupovať pracovníkov z odvetvia a poskytnúť pomoc tým, že vyzývajú zamestnávateľov, aby diskutovali so svojou pracovnou silou.

Zameranie sa na odvetvia

(1) Správa Observatória Európskej komisie o európskych malých a stredne veľkých podnikoch za rok 2002, k dispozícii na http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/analysis/doc/execsum_2002_en.pdf

(2) viac informácií o týchto schémach na <http://agency.osha.eu.int/sme/>

Opatrenie na úrovni odvetvia: Strategický plán v poľnohospodárstve v Navarre (Španielsko)

Cieľom tohto plánu bolo podporiť začlenenie preventívneho manažmentu na malých farmách. Farmári sa zúčastňovali na programoch odbornej prípravy, ktoré im umožnili uskutočňovať hodnotenia rizika v ich zariadeniach a zároveň pristaviť motorové vozidlá, aby mohli prejsť kontrolou. Obchodná asociácia UAGN, ktorá sa zúčastnila na tomto projekte, sa následne rozhodla, že zamestná odborníka na prevenciu, aby takto podporila svoje vlastné programy. Takisto uvažuje o tom, že by sa uchádzala o granty na prispôbenie všetkých poľnohospodárskych zariadení v Navarre. Plán vytvoril ľudské zdroje a priaznivý postoj k prevencii, a tak z dlhodobého hľadiska môžeme očakávať pozitívne účinky.

Opatrenia zrealizované v osobitnom odvetví alebo na činnosti sa ukázali ako mimoriadne úspešné. Toto sa dá pomerne ľahko vysvetliť: riziká, vlastné istému odvetviu je možné jasne identifikovať, cieľové podniky je ľahšie zasiahnuť, hlavne prostredníctvom obchodných federácií, ľudia v tom istom odvetví „hovorí tým istým jazykom“ a preto sa dané opatrenie zdá byť pre podnik relevantnejšie. Takéto iniciatívy sú viac sústredenejšie, majú väčší význam a sú lepšie zacielené.

Dosah na MSVP

Tie **opatrenia, ktoré mali dosah na najväčší počet podnikov sú tie, ktoré sa vykonávali na úrovni veľmi konkrétneho odvetvia alebo ktoré sa týkali konkrétneho rizika.** Toto by však nemalo zahmlievať všeobecnú realitu. Opatrenia určené pre MSVP majú vo všeobecnosti dosah len na veľmi malé percento daných podnikov.

Okrem toho je ťažké nadviazať kontakt s MSVP a ešte ťažšie je ich presvedčiť, aby sa takéhoto typu akcie zúčastnili. Príliš často sa pre malé organizácie, ktoré disponujú len obmedzenými finančnými prostriedkami, nezdá byť prevencia rizika pri práci prioritou. Preto by sme mali podčiarknuť, že tieto programy si vyžadujú systematické hodnotenie, aby bolo možné merať a zlepšovať ich účinok na cieľové MSVP. K dispozícii je málo údajov, ktoré by sa týkali miery účasti zo strany MSVP na rozličných opatreniach vykonávaných v 15-tich členských štátoch.

Opatrenia na regionálnej úrovni: integrovaný prístup k rozširovaniu kultúry bezpečnosti pri práci (Taliansko)

Cieľom tejto regionálnej iniciatívy (provincia Lucca) bolo riešiť smrteľné nehody, pričom najdôležitejšou prioritou bola odborná príprava zamestnancov a ich informovanosť. Vytvorením novej funkcie - technika pre odbornú prípravu/informácie v oblasti bezpečnosti pri práci - v každom podniku, program povzbudil rozvoj kultúry bezpečnosti pri práci v MSVP. Počas štyroch mesiacov absolvovalo 115 účastníkov 8 lekcii odbornej prípravy a do firiem bolo distribuovaných 3000 sád výchovno-vzdelávacích materiálov. Vďaka úspechu tohto projektu sa program regionálnej iniciatívy rozšíri a pre pracujúcich budú vytvorené výchovno-vzdelávacie materiály.

Vyhodnotenie účinnosti plánov

Opatrenia na národnej úrovni: pomoc pri BOZP zameraná na MSVP (Rakúsko)

Špecifická preventívna služba pre MSVP založená na právnych požiadavkách a pre MSVP ponúkaná zdarma bola zavedená v roku 1999. V roku 2001 prijalo z 288 851 MSVP 24 000 výrobných jednotiek navrhovaný prístup a bolo im poskytnutých 146 000 hodín poradenstva. Odkedy program začal, 70% MSVP naznačilo, že ich očakávania týkajúce sa pomoci boli splnené.

Rastúce povedomie zamestnávateľov týkajúce sa dôležitosti prevencie rizika a ich rozhodnutie začleniť ju do manažmentu podniku sú kľúčom k úspechu. Akonáhle sa prevencia stane nutnosťou, podnik prijme dobrovoľne preventívne opatrenia vlastnými zdrojmi alebo využije pomoc zvonku. I keď výsledky sú priamo viditeľné iba vo veľmi málo prípadoch, pozitívne účinky je potom možné očakávať, ak nie v krátkodobom horizonte, tak aspoň v strednodobom.

Všeobecné závery

Je ťažké mať vplyv na MSVP a ešte ťažšie je prinútiť ich k tomu, aby konali. Nie je to však nemožné. Aby bol istý plán úspešný, mal by:

- sa zameriavať na konkrétne odvetvie alebo riziko;
- byť vhodný: ani príliš komplikovaný, ani príliš nákladný;
- zangažovať rozličných partnerov (zamestnávateľov, zamestnávateľské asociácie, pracujúcich, odbory) pri jeho plánovaní a realizácii;
- zhodnotiť jeho adekvátnosť:
 - zhodnotením potrieb pred samotným uvedením opatrenia,
 - následným systematickým vyhodnotením jeho účinkov;
- ponúkať podporu zdarma alebo pri minimálnych nákladoch;
- pomáhať pri vytváraní udržateľnej kultúry prevencie BOZP v MSVP;
- kombinovať aktívne intervencie s praktickou dokumentáciou a nástrojmi.

Ako získať túto správu

Úplná verzia správy je k dispozícii v angličtine na internetovej stránke agentúry na adrese: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>, kde si ju môžete stiahnuť zdarma.

Tlačenú verziu správy s názvom Improving occupational safety and health in SMEs: Examples of effective assistance, European Agency for Safety and Health at Work (Zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v MSVP: príklady účinnej pomoci, Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci), 2003, ISBN 92-9191-043-0 si môžete objednať na Úrade pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev v Luxemburgu (<http://eur-op.eu.int>) alebo od jeho obchodných zástupcov. Cena je 25 EUR (bez DPH).

Tento leták je k dispozícii vo všetkých jazykoch EÚ na adrese: http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/index_en.htm.